

5

Besluit minister VWS inzake de donatie van mpox-vaccins aan landen in Afrika

Besluit minister VWS inzake de donatie van mpox-vaccins aan landen in Afrika

Aan de orde is het **debat** over het **besluit van de minister van VWS inzake de donatie van mpox-vaccins aan landen in Afrika**.

De voorzitter:

Aan de orde is thans het debat over het besluit van de minister van VWS inzake de donatie van mpox-vaccins aan landen in Afrika. Een hartelijk woord, nogmaals, aan de minister. Fijn dat u bij ons bent.

We hebben zeven sprekers van de zijde van de Kamer. Ik geef graag als eerste het woord aan mevrouw Paulusma van de fractie van D66, die tevens de aanvrager is van dit debat. Zij heeft vier minuten spreektijd. Het woord is aan mevrouw Paulusma.

Mevrouw Paulusma (D66):

Dank u wel, voorzitter. Wat mooi dat u in uw gedicht het belang van de wetenschap duidde, zo toepasselijk voor ook dit debat.

Voorzitter. Als er één ding is dat corona ons heeft geleerd: wil je een virusuitbraak effectief bestrijden, dan moet je dat bij de bron doen. Het beschermen van Nederlanders doe je door te voorkomen dat het virus zich naar Nederland verspreidt. Het is daarom niet alleen solidair, maar ook verstandig om het virus van meet af aan bij de bron te bestrijden.

Het mpox-virus dat rondwaart in Afrika heeft dit jaar alleen al 17.000 mensen besmet en er zijn 500 mensen aan gestorven. Het gaat om een ziekte waartegen een vaccin beschikbaar is. Nederland heeft, net als alle andere landen in de EU en in Amerika, de gehele voorraad van deze vaccins in 2022 opgekocht. Hierdoor hebben Afrikaanse landen zelf geen vaccins. De WHO, Artsen zonder Grenzen, de Europese Unie en andere lidstaten roepen op om vaccins uit de eigen voorraad in te zetten in de getroffen gebieden. Frankrijk, Duitsland en Spanje doneren ieder 100.000 vaccins, en Japan en Amerika nog een veel groter deel. Maar we zijn er nog lang niet, en er is een grote noodzaak dat Nederland meehelpt. Nederland heeft 100.000 vaccins, waarvan het merendeel beperkt houdbaar is. Sterker nog, 13.200 vaccins zijn moeilijk inzetbaar in Nederland en gaan bijna over de houdbaarheidsdatum. Het RIVM en de ambtenaren van de minister adviseren daarom om dit deel in te zetten in de getroffen gebieden in Afrika; een volstrekt logisch en goed onderbouwd advies. Het is ook in het belang van Nederland, want je beschermt Nederlanders door het virus direct de kop in te drukken, en je voorkomt verspilling van ongebruikte vaccins. Maar tot mijn verbazing oordeelde de minister anders over dit advies. De minister gooit de vaccins liever weg dan Nederlanders te beschermen door het virus bij de bron te bestrijden. Kan de minister aangeven hoe zij tot het besluit is gekomen om geen vaccins in te zetten in de getroffen gebieden? Welke informatie

heeft zij meegenomen in haar afweging? Hoe komt het dat haar besluit wezenlijk verschilt van het advies van haar ambtenaren en gerenommeerde instanties? Graag een reactie.

Voorzitter. Als dit de gang van zaken is van de nieuwe minister, maak ik mij ernstige zorgen over hoe zij haar besluiten neemt. Nu kunnen wij gelukkig als Kamer deze beslissing nog bijsturen. Ik zal dan ook met vele collega's een motie indienen om de vaccins per direct beschikbaar te stellen. Maar kan de minister aangeven welke plannen zij heeft om Nederlanders te beschermen tegen een volgende virusuitbraak?

Voorzitter. Voor D66 is het duidelijk: solidair zijn met anderen betekent Nederlanders beschermen. Dit inzicht heeft de minister, ondanks het advies van het RIVM en haar ambtenaren, nog niet gekregen, maar hopelijk brengt het debat van vandaag daar verandering in.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan gaan we luisteren ... naar een interruptie van mevrouw Tielen.

Mevrouw Tielen (VVD):

Ik hoor mevrouw Paulusma zeggen dat zij een motie heeft klaarliggen om vaccins te sturen. Ik ben benieuwd naar welke aantallen mevrouw Paulusma verwijst. Ik heb ergens gelezen — ik kan het zo snel niet citeren — dat er inmiddels zo veel vaccins zijn in Afrika dat het eerst de moeite is om ervoor te zorgen dat die allemaal gezet worden. Dus is het voor mevrouw Paulusma een principekwestie of een praktische vraag? Hoeveel en welke vaccins zouden er dan naar Afrika moeten gaan?

Mevrouw Paulusma (D66):

Laat ik vooropstellen, en volgens mij was dat ook mijn betoog: in het belang van Nederland en de gezondheid van alle Nederlanders is het noodzakelijk dat vaccins ingezet worden in Afrika. Mevrouw Tielen en ik zijn beiden altijd vrij accuraat op de hoogte van wat er speelt. In Afrika is deze uitbraak vele malen groter geworden. De WHO geeft aan dat er 10 miljoen vaccins nodig zijn. Ze zijn nog niet eens op de helft, dus laten we vanuit Nederland de voorraad inzetten die we hier toch niet kunnen gebruiken, om de gezondheid van Nederlanders te beschermen.

De heer Claassen (PVV):

Dat verbaast mij wel. Mevrouw Paulusma zegt dat wij vaccins daarnaartoe moeten sturen, omdat het anders misgaat. Volgens mij ging het tijdens de coronatijd hier mis, omdat wij alles naar andere landen gestuurd hadden. Onder het beleid van uw vorige minister, zullen we maar zeggen, hadden wij gewoon geen middelen. Die pleitte ervoor om alles maar weg te sturen.

De voorzitter:

Met "uw" bedoelt u niet mij, neem ik aan?

De heer **Claassen** (PVV):

Nee, sorry, ik moet wel even opletten. In het algemeen gaat het goed, maar corrigeert u mij als het weer zover is.

De **voorzitter**:

Met alle soorten van plezier.

De heer **Claassen** (PVV):

Dank u, voorzitter. In die tijd moest ineens alles uit de kast worden gehaald om ons eigen land te redden. Dat heeft ook heel veel schade aangericht. Wilt u daar dan op reflecteren? Via de voorzitter: wil mevrouw Paulusma reflecteren op wat er toen gebeurd is?

Mevrouw **Paulusma** (D66):

Zeker wil ik daarop reflecteren. Wat wij in de coronacrisis hebben geleerd, is dat er heel veel mensen ziek worden en er heel veel leed ontstaat als wij de uitbraak niet als de sodemieter bij de bron aanpakken. Daardoor hebben wij nog steeds nabestaanden met heel veel verdriet, omdat ze hun dierbaren verloren zijn. We staan nu aan het begin van een uitbraak. Gisteren hebben ruim 160 wetenschappers aangegeven dat het voor het beschermen van de gezondheid van Nederlanders het beste is om de vaccins die je hebt daar in te zetten. Deze voorraad kunnen wij niet in Nederland gebruiken. Het zou echt onverstandig beleid zijn om dat niet te doen. Het gaat erom dat we ervoor zorgen dat deze uitbraak geen Nederlanders besmet.

De heer **Claassen** (PVV):

Er wordt gezegd "de voorraad die wij hier niet kunnen gebruiken". Maar volgens mij zegt de minister dat we die voorraad juist nodig hebben. Als er hier wat gebeurt, hebben we die voorraad juist hier nodig. Dan is mijn vraag, aansluitend op die van mijn collega zojuist: hoeveel wilt u er gaan sturen? 100.000? 100? Of wilt u de — wat was het? — 13.000 vaccins die binnenkort verlopen, sturen? U zegt dat die worden weggegooid, maar volgens mij is dat flauwekul. Kunt u daar eens duidelijk over zijn?

Mevrouw **Paulusma** (D66):

Via de voorzitter zeg ik: ik was daar heel duidelijk over in mijn betoog. Ik heb een exact aantal genoemd. Ik heb ook wat over die voorraad gezegd. Ik heb ook de oproep van de wetenschappers van gisteren genoemd. Het zou echt roekeloos beleid zijn als wij in tijden van crisis en uitbraken niet doen wat nodig is om de gezondheid van Nederlanders te beschermen. Dat betekent in dit geval: vaccins inzetten.

De **voorzitter**:

De heer Bushoff van de fractie GroenLinks-Partij van de Arbeid.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Ik zou willen beginnen met te vragen aan de minister van Volksgezondheid of zij het eens is met de constatering dat de minister van Volksgezondheid verantwoordelijk is voor het beschermen van de Nederlandse volksgezondheid op de meest effectieve en rationele manier. Ik ben ook benieuwd of de minister kan aangeven welke

kennis en achtergrond zij heeft in het bestrijden van infectieziektes. De derde vraag die ik heb, is of het klopt dat er op dit moment in Nederland zo'n 99.700 vaccins beschikbaar zijn ter bestrijding van het mpox-virus. Ik zou ten vierde graag van de minister willen weten hoe groot de kans wordt geschat dat zich tussen nu en een nieuwe levering van vaccins een uitbraak van het mpox-virus in Nederland voordoet die kwalificeert als een noodsituatie. Ten vijfde. Tijdens de uitbraak van het mpox-virus in 2022 is er in Nederland een beroep gedaan op 40.000 vaccins. Mijn vraag aan de minister is of naar het beste weten van de deskundigen en wetenschappers, naar hun beste schatting, er bij een eventuele nieuwe uitbraak van het mpox-virus in Nederland meer of minder dan die 40.000 vaccins nodig zullen zijn die de vorige keer nodig waren. De zesde vraag die ik voor de minister heb, is of het klopt dat een deel van de vaccins die nu voorradig zijn in Nederland niet beschikbaar over een Europese registratie en dus alleen ingezet kunnen worden in een noodsituatie.

Voorzitter. Ik zou heel graag willen dat de minister heel specifiek op elk van deze vragen een nauwkeurig antwoord geeft. Daarbij geef ik in overweging dat op basis van de schriftelijke beantwoording van de vragen tot nog toe, het advies van het RIVM tot nog toe en de adviezen van de wetenschappers en de deskundigen tot nog toe de conclusie lijkt dat het onverantwoord is voor de Nederlandse volksgezondheid om een virus niet in de kiem te smoren door bijvoorbeeld over te gaan tot donatie van de vaccins. Sterker nog, het is ook onnodig, omdat Nederland over voldoende vaccins beschikt, die juist in een rationale afweging geschikt zouden zijn om te doneren aan in dit geval Afrika. Dat maakt dat wij samen met D66 het voorstel hebben om een deel van die vaccins te doneren aan Afrika, omdat dat niet alleen een kwestie is van solidariteit, maar ook van rationaliteit.

Het is ook in het belang van de Nederlandse volksgezondheid om een virusuitbraak zo snel mogelijk in de kiem te smoren. Ik denk dat de minister tot nog toe onvoldoende in staat is geweest om ons ervan te overtuigen dat het verstandig en verantwoord zou zijn om af te wijken van de lijn om een virus zo snel mogelijk in de kiem te smoren. Ik hoop dat de minister heel specifiek kan ingaan op de vragen die ik net heb gesteld, omdat tot nog toe uit de beantwoording van die vragen niet blijkt, zoals ik net al heb gezegd, dat de minister een verstandige en verantwoorde keuze heeft gemaakt. En dat baart zorgen, niet alleen voor nu, maar vooral ook voor de toekomst, over hoe deze minister omgaat met het bestrijden van infectieziektes en het beschermen van de Nederlandse volksgezondheid.

De **voorzitter**:

Was dit uw bijdrage?

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Nee, ik heb nog één punt.

De **voorzitter**:

Maar eerst een vraag van de heer Claassen.

De heer **Claassen** (PVV):

De heer Bushoff doet nu net alsof die 13.000 vaccins Congo en omliggende landen echt gaan helpen. Hij doet alsof heel

Afrika en de wereld zullen vergaan als wij dit nu niet doen. Dat is toch ondenkbaar? Ik vraag dus aan de heer Bushoff: is wat u aan de minister vraagt niet toch een principekwestie in plaats van ratio?

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Daarover drie dingen. Eén. Wat mij zorgen baart in deze vraagstelling en de woorden van de heer Claassen van de PVV, is dat het er niet toe doet of het doneren van vaccins behulpzaam is of niet in Afrika. Hij zegt eigenlijk: ook al is het maar een klein aantal, dat gaat het verschil niet maken, dus we hoeven het niet te doen. Elk aantal gedoneerde vaccins kan een verschil maken in Afrika! Sterker nog, met deze logica, als geen enkel land vaccins zou doneren, als elk land zou redeneren op de wijze van Nederland, hebben we binnen de kortste keren een veel grotere virusuitbraak, die we niet meer kunnen controleren. Dat is een gevaar voor de Nederlandse volksgezondheid.

Dat brengt mij bij mijn tweede punt in antwoord op uw vraag. Nee, het is geen principiële kwestie. Natuurlijk willen wij dat er in de eerste plaats gedaan wordt wat in het belang is van de Nederlandse volksgezondheid. In de eerste plaats lijkt het daardoor verstandig, op basis van adviezen van het RIVM en van deskundigen, om een virusuitbraak in de kiem te smoren en daarvoor vaccins te doneren. Dan komt in de tweede plaats de vraag: kan Nederland daaraan bijdragen? Het antwoord op die vraag lijkt tot nog toe volmondig ja te zijn. Toch kiest de minister ervoor om daarvan af te wijken. Het is zorgelijk in het belang van de Nederlandse volksgezondheid en met een blik op de toekomst hoe omgegaan wordt met het bestrijden van infectieziektes en of deze minister daarin verantwoorde keuzes voor de toekomst gaat maken.

De heer **Claassen** (PVV):

Dan kan ik niets anders concluderen dan dat het een principekwestie is. Er worden al zo veel vaccins geleverd waarbij terecht de vraag wordt opgeworpen, niet alleen hier in de Kamer maar ook door de WHO, of al die vaccins het überhaupt redden tot aan de plekken waar ze moeten komen. Dan is het toch totaal nutteloos om er nog 13.000 extra te sturen, wetende dat het probleem wellicht deels opgelost is met de hoeveelheid vaccins die er nu al zijn. Ik ben het namelijk met de heer Bushoff eens dat infectiehaarden bij de bron moeten worden aangepakt. Echter, dat gebeurt al en die 13.000 gaan daarbij niet helpen. Mogelijk komt een deel van de vaccins die nu geleverd worden niet eens aan door logistieke problemen, omdat ze gekoeld moeten aankomen. De logistiek is dus een probleem. Het blijft een principekwestie dat wij die 13.000 moeten leveren.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

In de eerste plaats wordt er keer op keer een oproep gedaan vanuit verschillende organisaties, die hier kennis van zaken over hebben en die betrokken zijn bij het bestrijden van zo'n virusuitbraak, om vaccins te doneren. In de tweede plaats is de redenatie van de heer Claassen van de PVV dat er potentiële logistieke problemen zijn waardoor een deel van de vaccins niet aankomt op bestemming. Reden te meer om voldoende vaccins te sturen en de 13.000 vaccins die Nederland kan missen, wel degelijk te sturen.

Voorzitter. Dat brengt mij bij het laatste punt van mijn inbreng. Ik heb een aantal hele specifieke vragen gesteld aan de minister waar ik graag een antwoord op wil, omdat ik hoop dat daarmee duidelijk kan worden of er toch sprake was van een rationele keuze om vaccins niet te doneren aan Afrika. Tot nog toe lijkt dat namelijk een onverstandige en onverantwoorde keuze te zijn geweest. Dat baart mij zorgen voor de toekomst: gaat deze minister dan de juiste keuzes maken in het belang van het beschermen van de volksgezondheid voor Nederland?

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Tielen van de VVD.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Eén zwaluw maakt nog geen zomer, en één vaccin voorkomt geen uitbraak. Daarom gaat het vandaag niet over of-of, maar over en-en. En zorgen dat er voldoende vaccins in Nederland zijn om een vaccinatiecampagne tegen mpox te starten als er hier besmettingen zijn, en bijdragen aan het indammen van de uitbraak in Afrika. De vraag is dus vooral hoeveel vaccins we nu in Nederland nodig hebben, wat de voorraad moet zijn en hoeveel vaccins zonder grote risico's van Nederland naar Afrika gestuurd kunnen worden. Om deze vragen te beantwoorden, heb ik een dag of tien geleden een heleboel feiten en cijfers gevraagd om te kunnen beoordelen welke berekeningen er nu zijn en wat er aan vaccins nodig is in Nederland en wat er naar Afrika kan. Helaas heb ik niet op al mijn vragen duidelijk antwoord gekregen. Ik vroeg onder andere naar de minimale voorraad die we nodig hebben. De minister schrijft: we hebben ongeveer 100.000 vaccins en dat is veilig. Ja, als we er 200.000 hadden, zou dat misschien ook veilig zijn. Daarom opnieuw mijn vraag: hoeveel hebben we er minimaal nodig? Twee jaar geleden — er werd al aan gerefereerd door vorige sprekers — zijn er 40.000 gezet. Is dat een veilige voorraad? Ik weet het niet, dus daarom vraag ik het.

Zo simpel is het rekenen in dit soort zaken natuurlijk niet; dat begrijp ik heel goed. De minister schrijft dan ook dat er wordt gewerkt aan scenario's om preciezere inschattingen te maken. Fijn, maar wanneer zijn die dan klaar? Want juist die zijn dus nodig om echt in te kunnen schatten wat nou de minimale voorraad is. Ook heeft de minister van de leveranciers nog niet gehoord wat de levertijden zijn van de bestellingen die zij inmiddels heeft gedaan. Ik had me zo voorgesteld dat de minister een beetje meer haast zou maken met het verkrijgen van dit soort belangrijke informatie. Daarom stel ik deze vraag opnieuw. Ik hoop dat zij er een antwoord op heeft.

De minister lijkt mij wat te weifelen en een soort of-ofafweging te maken. Hoe komt dat? Kan de minister aangeven waarom zij meteen, en behoorlijk stellig, aangaf niets naar Afrika te willen sturen, ondanks de oproepen van internationale experts en het advies van onze eigen deskundigen bij het RIVM en op het ministerie? Kan de minister dat toelichten? Spelen emoties van de minister een rol in die weigering, om enige reden — ik weet niet waarom — of zijn het rationale afwegingen? Graag een toelichting van de minister.

Naast de vragen over de voorraden ben ik ook benieuwd naar de paraatheid hier voor het vaccineren zelf. Ligt er een

vaccinatieplan klaar waaraan alle GGD'en hebben meege- werkt en waarbij ze hebben toegezegd dat ze daarmee aan de slag kunnen, mochten hier in Nederland besmettingen worden geconstateerd?

Voorzitter. Ik verwees al even naar internationale samen- werking. Nederland steekt een beetje schril af bij landen als Frankrijk en Duitsland, waar veel meer vaccins aanwezig zijn en ook verstuurd worden. Deze landen lijken zelf ruime voorraden beschikbaar te hebben en kunnen ook nog veel naar Afrika sturen. Volgens mij gaat het bij beide landen om meer dan 100.000 vaccins. Wat zeggen die getallen, die zoveel hoger zijn dan de Nederlandse, over de Nederlandse paraatheid? In hoeverre wordt er op Europees niveau samengewerkt bij het beheren en verdelen van vaccinvoor- raden? Wat is de inzet van de minister op dat gebied? Wil zij dat het in principe een Europese afspraak is, moet het "ieder voor zich" zijn of willen we zaken afstemmen en afspraken maken? Kan zij vertellen hoe zij daarover contact heeft met collega-ministers in andere landen en vooral wat haar eigen visie daarop is?

Voorzitter. Ik hoorde in de media dat de minister inmiddels ook al wat op haar schreden terugkomt: als de Kamer de opdracht geeft om vaccins te versturen, zal zij die opdracht natuurlijk uitvoeren. Wat betekent dat in de praktijk? Bij welke aantallen in moties zal ze een motie ontraden of oordeel Kamer geven? Daar ben ik heel nieuwsgierig naar.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Er is een vraag van mevrouw Paulusma.

Mevrouw Paulusma (D66):

Ik wil mevrouw Tielen complimenteren met de goede vra- gen die zij gesteld heeft en die wij gisteren allemaal konden lezen, evenals de reactie daarop. Een van de vragen was: wat doet Nederland in het geval van een uitbraak hier? De minister geeft aan: dan doen we aan bron- en contactonder- zoek, aan het beperken van contacten en aan isolatie — het is een hele trits maatregelen — voordat we gaan vaccineren. Ik las dat antwoord en dacht: dan hebben we nu toch alle ruimte om te doen wat nodig is voor het doneren van vac- cins aan Afrika en een uitbraak in Nederland te voorkomen? Ik ben heel benieuwd naar de reactie van mevrouw Tielen. Hoe heeft zij naar die antwoorden gekeken?

Mevrouw Tielen (VVD):

Daarbij kwam ook de gedachte van "één zwaluw maakt nog geen zomer". Dat hebben we ook bij vorige uitbraken, van zowel mpox als corona, gezien. Eén ding is niet de oplossing voor alles. Je hebt een pakket aan maatregelen nodig, zowel ter voorkoming als ter bestrijding. Dat was de gedachte die ik had. Ik kan me voorstellen dat je niet zegt: laat die vaccins dan maar weggaan, want we gaan eerst andere dingen doen, en dan bestellen we wel weer nieuwe. Zo heb ik ernaar gekeken. Vervolgens ben ik benieuwd naar wat je verder allemaal nodig hebt. Staan het bron- en contacton- derzoek en de vaccinatiecampagne klaar en kunnen die ingezet worden? Daarom heb ik die vraag ook gesteld. Daarnaast vraag ik me af wat je nou in de kast moet hebben liggen als de vaccinatiecampagne van start gaat.

Mevrouw Paulusma (D66):

Nog even om het heel scherp te maken. Ik las de antwoor- den van de minister, die vrij uitvoerig waren, over wat wij in Nederland doen voordat we vaccins inzetten. Dat biedt toch ruimte om het deel dat wij in Nederland niet kunnen gebruiken en ook niet nodig hebben omdat we eerst een heleboel andere zaken oppakken, te doneren en in te zetten?

Mevrouw Tielen (VVD):

Het is niet per se volgtijdelijk, hè? Ik hoor wel wat mevrouw Paulusma zegt, maar "volgtijdelijk" betekent niet dat je eerst een maand het ene gaat doen en dan de rest, en dat je dan in die maand weer nieuwe voorraden kunt aanleggen. Dus dat pakket is in zijn totaliteit belangrijk. Nogmaals, ik ben heel erg benieuwd hoeveel we nou precies in die kasten moeten klaarleggen.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):

Bij de vorige uitbraak van mpox was het mogelijk voor risicogroepen om zich te laten vaccineren. Ik ben benieuwd of de VVD dat een verstandige wijze van het voorkomen van verdere verspreiding van het virus vindt.

Mevrouw Tielen (VVD):

Ik zou niet weten waarom ik dat niet verstandig zou vinden, maar misschien komt meneer Bushoff met argumenten. Dat lijkt mij verstandig, ja.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):

Ik denk ook dat het verstandig is. Volgens mij heeft de Gezondheidsraad ook geadviseerd dat dit verstandig is, dus zou de VVD ervoor voelen om te kijken of we zoiets in Nederland opnieuw op touw kunnen zetten?

Mevrouw Tielen (VVD):

Zodra de dreiging er is wel. Daarom vroeg ik aan de minister: wat staat er nu wel en niet klaar? Ik heb me ook het volgende laten vertellen. Maar goed, wij zijn allemaal geen wetenschappers. Wij moeten wel luisteren naar wetenschappers, maar wij zijn het niet. Ik heb me laten vertellen dat de huidige vorm van het mpox-virus een andere is dan de vorige. Dat zal ook een van de redenen zijn waarom er nu scenario's worden gemaakt, met besmettelijkheid, met ernst en met bepaalde overdrachts- vormen. Ik vind dat relevante informatie, om vervolgens beleidsbeslissingen te verwachten van de minister en als Kamer bij te sturen als we dat nodig achten.

De voorzitter:

Prima. Kort.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):

Heel kort, voorzitter. Dan concludeer ik dus ook dat we even afwachten wat de beantwoording van de minister op dit punt wordt, maar dat de VVD zegt: we zijn best wel bereid om te kijken hoe we het kunnen regelen als de wetenschap zegt dat het verstandig is om risicogroepen eventueel te laten vaccineren.

Mevrouw **Tielen** (VVD):
Zeker. En-en, zoals ik al zei.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan gaan we luisteren naar de heer Claassen van de fractie van de PVV.

De heer **Claassen** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. We hebben dit debat over het leveren van het mpox-vaccin aan enkele landen in Afrika, omdat onze minister zich houdt aan de afspraken die zijn gemaakt over een veilige voorraad. Gekker moet het niet worden. We hebben eindelijk een minister die haar rug rechthoudt en dan krijgt zij de volle politieke laag over zich heen. Maar ik ben gerustgesteld: onlangs stond in De Telegraaf dat 70% van de Nederlanders het eens is met het standpunt van de regering. Daar komt nog eens bij dat 100% van de PVV-fractie het ook eens is met het standpunt van de regering. Zij vertegenwoordigen ruim 2,5 miljoen Nederlanders. Nu zou ik ook nog inhoudelijke argumenten kunnen aanvoeren, zoals wat we hebben geleerd van corona, namelijk dat we voorraden moeten hebben voor virusuitbraken. We moeten deze voorraden dus niet zomaar verpatsen, met het idee van "dan zal het virus ons niet bereiken".

Bij de vorige uitbraak van mpox, in 2022, zijn er in Nederland 50.000 vaccinaties gezet, dus dat is de helft van de huidige voorraad. Dan moet je wel weten dat de huidige variant ziekmakender is dan de vorige. Dus wellicht hebben we er veel meer nodig dan die 50.000, mocht het ondanks alle dingen die wij doen, misgaan.

Ik maak het rijtje af en dan kan de heer Bushoff wat mij betreft interrumperen. De 100.000 vaccins zijn bedoeld voor vaccinatie van hoogriscogroepen. Dat betreft dus niet alleen, zoals bij de vorige variant vaak het geval was, de msm-risicogroep, van mannen die seks hebben met mannen. Het gaat ook om vrouwen en kinderen. De vaccins zijn momenteel uitverkocht, dus we kunnen niet even snel vaccins erbij kopen, mocht het nodig zijn. Die komen pas in het voorjaar van 2025. De bestrijding van mpox moet zich richten op de oorsprong. Dat is Oost-Congo. Dat is momenteel een afgelegen oorlogsgebied. De vaccins moeten ook nog gekoeld en bewaard worden, en bereiken dus vaak de mensen niet, althans niet in werkzame vorm.

Dan kom ik terug op de reactie van de heer Bushoff van zojuist. Dit betekent dus dat het leveren van nog meer wellicht een optie zou zijn, in de zin van: dan zorgen we dat het dan lukt. Maar dan is het nog veel belangrijker om te investeren in de voorzieningen en de logistiek daar. Het is dan ook niet of-of, maar dan zou het en-en zijn. Als we kunnen bijdragen aan de logistieke verbeteringen, soit. Een andere minister heeft daarvoor al 3 miljoen toegezegd. Dat is wat er aan de hand is, maar dan hoeven wij onze veilige voorraad niet aan te spreken.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

De heer Claassen van de PVV noemde al dat het en-en is: investeren in de logistiek daar om een virusuitbraak in te dammen én vaccins doneren. Ik ben blij dat dat de PVV-minister voor Ontwikkelingshulp inderdaad 3 miljoen euro vrijmaakt voor de ene kant van het verhaal, namelijk investeren in de logistiek om een virusuitbraak in te dam-

men. Nu hoop ik dat ook de Kamer zo verstandig is om de andere kant van het verhaal kracht bij te zetten door een deel van die vaccins te doneren aan Afrika. Mijn vraag aan de heer Claassen is eigenlijk of hij even kort kan reflecteren op de adviezen van het RIVM in dezen.

De heer **Claassen** (PVV):

Ik kan erop reflecteren. Dat heeft de minister ook gedaan in haar antwoorden. Ik heb ze hier allemaal en ik kan ze gaan voorlezen. Als u dat wilt, ga ik dat doen, maar ik sluit me aan bij de beantwoording door de minister.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Mijn vraag was toch echt duidelijk: kan de heer Claassen enigszins duiding geven aan wat hij vindt, wat de PVV-fractie vindt van de adviezen van het RIVM?

De heer **Claassen** (PVV):

De adviezen van het RIVM zijn: pak de bron aan. Dat is het hoofdadvis. Natuurlijk onderschrijven we het dat we daarvan uitgaan. Maar dat wil niet zeggen dat als die logistiek niet op orde is en er een kans is dat vaccins daar gewoon niet in goede orde aankomen, die 13.000 van ons gaan helpen. Met andere woorden: als we dat wél zouden doen, zijn wij hier de veilige voorraad kwijt met het risico dat het daar in de logistiek niet lukt, er dan toch een uitbraak is en wij hier tekorten hebben. Als reactie op het RIVM zeg ik het volgende. Het heeft dus onze voorkeur — dan volgen wij toch de minister — om dat risico niet te lopen. Dat zou namelijk niet op basis van ratio zijn, maar op basis van het gevoel dat we vanuit Nederland de wereld willen redden. Zo willen we ook de wereld redden bij allerlei andere onderwerpen die ons handenvol geld kosten, maar ons niks opleveren behalve 0,000036 graad minder temperatuurstijging. Dat is daar zo'n voorbeeld van.

De **voorzitter**:

Afrondend, kort.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Er worden nu hele rare dingen bij het debat gehaald. Ik heb geen idee waar dat voor nodig is. Laten we eventjes teruggaan naar de kern. Mijn vraag aan de heer Claassen is of de PVV het verstandig vindt om zich bij toekomstige virusuitbraken te baseren op wat dan verstandig beleid is, dus op adviezen van experts, virologen en mensen van het RIVM.

De heer **Claassen** (PVV):

Ik kan het antwoord weer gaan herhalen, maar het advies is om ook te zorgen dat je zelf een veilige voorraad hebt. De minister zegt: dat is de veilige voorraad. De PVV-fractie is dan van mening dat we vooral moeten zorgen dat het in Nederland veilig is, en dat het niet op te lossen is door nog eens 13.000 daarnaartoe te sturen.

De **voorzitter**:

Nee, meneer Bushoff, ik heb u drie keer gehoord. We gaan luisteren naar mevrouw Paulusma.

Mevrouw **Paulusma** (D66):

Ik herhaal nog even wat 160 wetenschappers gisteren aangaven. De kans dat de vaccins in Nederland niet nodig zullen zijn, is het grootst als ze worden ingezet in het epicentrum van de uitbraak. Toen ik meneer Claassen hoorde zeggen "wij doen dit op gevoel" haakte ik wel een beetje af. Meneer Claassen zei dat namelijk alsof we hier de hele wereld zouden moeten redden. Nee, we staan hier voor Nederlanders. We staan hier omdat we de volksgezondheid van Nederlanders moeten beschermen en verbeteren. Dat is de taak van deze minister. Ik hoor meneer Claassen zeggen: er moet een veilige voorraad blijven. Dat is een beetje een vals frame, want de voorraad waar het nu over gaat, is vanwege allerlei registratieproblemen niet inzetbaar in de Europa. Het gaat niet over een veilige voorraad; het gaat over een voorraad die wij niet kunnen gebruiken. Dan vraag ik me af — ik zie meneer Claassen met zijn hoofd schudden — welk woord het gevoel dan duidt. Is het dan onsolidair? Is het dan onempathisch? Hoe wil meneer Claassen dan zijn eigen betoog nu duiden?

De heer **Claassen** (PVV):

Dat is enorm empathisch, maar wel empathisch naar onze eigen inwoners. Zo simpel is het. Blijkbaar mag dat niet, want je moet vooral empathisch zijn voor anderen.

Mevrouw **Paulusma** (D66):

Ik heb hier een betoog gehouden en ik zet mij al weken samen met collega's in om juist de gezondheid van Nederlanders op één te zetten. Ik zet me ervoor in om juist het advies van wetenschappers en gerenommeerde instanties te volgen in het belang van de volksgezondheid van Nederlanders. U gaat mij niet aanpraten dat wat wij zeggen niet zou mogen, en dat de PVV de enige is die Nederland op één zet. Want dat is wat de PVV momenteel helemaal niet aan het doen is. Die laat Nederlanders zitten doordat ze uit een gevoel van onsolidariteit een voorraad die we niet kunnen gebruiken, niet wil inzetten waar het nodig is.

De **voorzitter**:

Meneer Claassen nog?

De heer **Claassen** (PVV):

Ik heb het gehoord, voorzitter.

De heer **El Abassi** (DENK):

We hebben specialisten, we hebben deskundigen en we hebben ambtenaren die allemaal uitgebreid hun theorieën richting ons hebben gespuid. En we hebben de theorieën en de intelligentie van de PVV. Ik zou via de voorzitter het volgende aan de heer Claassen willen vragen. Hij komt met het argument dat gekoeld bewaren en het bereiken van de Afrikaanse gebieden enorm lastig is. Ik ben benieuwd welke bron hij daarvoor heeft geraadpleegd en van welke deskundige dit komt. Waar komt vandaan dat al die vaccins volgens de heer Claassen niet zullen aankomen op hun bestemming?

De heer **Claassen** (PVV):

Ja, dat kan. We zouden kunnen kijken naar "Mpox vaccine tracker: millions pledged, millions still to be delivered" van Think Global Health. Daar kan ik u naar verwijzen. Ik kan u verwijzen naar "Monkeypox vaccine acceptance among Ghanaians". Misschien heb ik nog een andere bron. Maar ik wil u die straks graag doen toekomen. Maar dat is ook wat er speelt. Daarom denk ik dat het niet voor niks is dat de andere minister, de minister voor Ontwikkelingshulp, de overweging heeft gemaakt om daar goed naar te gaan kijken. Dat is prima. Maar we moeten daar ook niet blind voor zijn, zeg ik tegen de collega van DENK.

De heer **El Abassi** (DENK):

Dank voor het opnoemen van een aantal "zeer betrouwbare" websites. Het zou fijn zijn als u die documenten in ieder geval ook met de andere Kamerleden zou willen delen. Volgens mij zijn meer mensen niet op de hoogte van de kul die uit de heer Claassen komt, zou ik even via de voorzitter willen zeggen.

Dat brengt mij op een vervolgvraag. We hebben die vaccins hier wel in Nederland. Mijn vraag aan de heer Claassen is: hoe zijn ze hier gekomen?

De heer **Claassen** (PVV):

Wellicht was dat met een vliegtuig of een vrachtauto, of eerst met een vrachtauto, toen met een vliegtuig en toen weer met een vrachtauto of een trein. Het kan met een boot zijn geweest. Het kan van alles zijn geweest.

Maar ik wil ook nog een andere opmerking maken, als dat mag. Over het algemeen kunnen wij hier binnen deze commissie best scherpe debatten hebben met elkaar. Dat mag en dat is goed. Maar aan de andere kant vind ik het ook vervelend om die denigrerende opmerkingen over mij of over de PVV te moeten horen uit de mond van DENK. Ik doe dat ook niet richting DENK. Dat kan ik doen, maar ik vind dat zeer laag bij de grond.

De **voorzitter**:

Afrondend.

De heer **El Abassi** (DENK):

Ik heb er gewoon enorm veel moeite mee als de heer Claassen specialisten, deskundigen, de WHO en het RIVM negeert. Hij negeert ze niet alleen, maar het gaat ook nog eens ten koste van mensenlevens. Dat zijn niet zomaar mensenlevens. Dat is niet alleen een kwetsbare Afrikaanse groep, maar dat zijn de kwetsbaren onder de kwetsbaren: kinderen en vrouwen. Daar erger ik me enorm aan. Dat hoor je inderdaad terug in mijn vraag, zou ik via de voorzitter willen zeggen.

Mijn laatste opmerking is dat ik de heer Claassen precies een aantal manieren heb horen benoemen hoe je de vaccins vanuit een ander land richting Nederland kunt krijgen. Ik zou de heer Claassen willen vragen waarom het, los van de onbetrouwbare bronnen die hij net noemde, onmogelijk is om die vaccins de andere kant op te sturen.

De heer **Claassen** (PVV):

Ik heb gehoord dat de collega van DENK vindt dat hij als hij geïrriteerd raakt het recht heeft om mensen, of partijen, te beledigen. Dat is misschien een kenmerk van DENK. Dat is spijtig. Dat kan anders. Maar meestal bent u toch niet bij de VWS-debatten, dus ik kan het één keer door de vingers zien. Dat is één.

Twee. Ik begrijp de vraag niet goed: hoe, wat, wie, waar, op welke manier het vaccin ergens naartoe gaat? Volgens mij zweven ze niet door de lucht. Het zal toch logistiek met vrachtauto's of vliegtuigen zijn, denk ik zo.

De voorzitter:
Prima. U continueert.

De heer Claassen (PVV):
Dat gezegd hebbende ga ik richting een afronding. Het moge duidelijk zijn dat wij als PVV-fractie een duidelijk signaal willen afgeven dat wij zullen opkomen voor eigen regie over onze eigen zorgmiddelen en zorginzet. Daar zullen nog wat debatten over komen. Maar het is ook niet vreemd voor de collega's hier in de zaal dat de PVV op die manier kijkt naar onze eigen inwoners en onze eigen gezondheidszorg.

Voorzitter. De PVV-fractie vindt de door ons genoemde overwegingen zwaarder wegen. Kortom, wij steunen het beleid dat de minister heeft ingezet, waarin er oog is voor onze eigen gezondheid, gezien vanuit ons perspectief, en waarin geldt dat een afspraak een afspraak is. Wij verwachten ook dat de minister haar rug rechthoudt en dat zij zal vasthouden aan de in haar antwoord op de schriftelijke vragen aangevoerde argumenten, en zich daarvoor zal inzetten.

De voorzitter:
Prima. Er is nog een vraag van de heer Bushoff.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):
Het is me na dit hele betoog van de PVV nog niet helemaal duidelijk waarom ze het beleid van de minister steunen. Is dat omdat ze het risico zien dat als we vaccins sturen, die niet aankomen? Dat is een nieuw argument. Of is dat omdat ze denken dat het in het belang is van de Nederlanders en de Nederlandse volksgezondheid om geen vaccins te sturen?

De heer Claassen (PVV):
Dit is een terechte vraag van collega Bushoff. Ik heb eerder gezegd dat die 13.000 het verschil niet gaan maken. Als je die wel stuurt en de voorraad daardoor onder het aantal zakt dat wij verwachten nodig te hebben — dat kunnen we ook uit de antwoorden van de minister opmaken — in het geval dat het misgaat doordat het virus besmettelijker wordt en niet meer alleen van man op man overgaat, dan zitten daar risico's aan. Als het misgaat en we die vaccins hier echt nodig hebben, dan moeten we die wel hebben. Ten opzichte van wat er al geleverd is, zullen die 13.000 vaccins wellicht overbodig zijn. U hoort dadelijk nog de antwoorden van de minister op dat punt. Het is goed dat we investeren in een stuk logistiek, maar de voorraad die al richting Afrika

is gegaan, moet echt voldoende zijn. Wij vinden onder onze eigen grens duiken het risico niet waard.

De voorzitter:
Ik hoor veel herhaling nu, maar we proberen het nog een keer.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):
Ik concludeer dat het naar eigen inzicht van de PVV een risico zou zijn om de iets meer dan 13.000 vaccins te doneren, terwijl dat op basis van de adviezen van 160 wetenschappers en het advies van het RIVM juist verstandig beleid in het belang van de Nederlandse volksgezondheid zou zijn.

De heer Claassen (PVV):
Ja. In tegenstelling tot wat de fractie van DENK zegt, namelijk dat wij dom zijn, zijn wij misschien wel heel erg slim. We hebben ook de antwoorden van de minister daarbij in overweging genomen.

De voorzitter:
De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Krul van de fractie van het CDA. We hebben nog drie sprekers van de zijde van de Kamer te gaan. Daarna schors ik voor de lunch. De heer Krul.

De heer Krul (CDA):
Voorzitter. Ik bemerk bij mijzelf dat ik me een klein beetje erger aan de irrationaliteit die in dit debat kruipt. Ik denk dat het goed zou zijn als we debatten over ingewikkelde onderwerpen als deze zo veel mogelijk op basis van feiten voeren en we elkaar niet de maat nemen of partijideologie betrekken bij een beslissing als deze. Dat gezegd hebbende is het duidelijk dat het CDA ook vindt dat die vaccins naar Afrika moeten. Ik ga proberen de minister, en misschien ook wel een deel van de Kamer, daarvan te overtuigen.

De centrale vraag van dit debat zou dan ook moeten zijn: moet Nederland wel of geen mpox-vaccins doneren aan getroffen landen in Centraal-Afrika? Het staat buiten kijf dat de situatie in Centraal-Afrika ernstig is. Laat mij dat ook even gezegd hebben. Het virus grijpt daar snel om zich heen. De WHO heeft een internationale noodsituatie uitgeroepen en er zijn al meer dan 600 mensen overleden aan het virus. Om het virus in te dammen, wordt er ingezet op een strategie van zo snel mogelijk vaccineren. Maar in de getroffen landen zijn die vaccins er niet. Er klinkt daarom een roep vanuit die landen, de internationale gemeenschap en de EU-Commissie om vaccins te doneren. Er zijn ongeveer 10 miljoen vaccins nodig. Het CDA vindt het echt niet solidair, niet verantwoordelijk en ook niet rechtvaardig om die hulpvraag te negeren.

Allereerst wil ik het hebben over solidariteit. Dat is toch wel een bouwsteen van een internationale gemeenschap die omziet naar elkaar. Nederland is een rijk, welvarend land waar de gezondheidszorg goed op orde is. We weten dat we in staat zijn om preventief te vaccineren als het virus naar Nederland komt. Het zou dan ook solidair zijn dat wij vaccins doneren aan een land waar de gezondheidszorg niet op orde is. Zo kan het kabinet ook echt laten zien dat

het internationale solidariteit belangrijk vindt en dat we ons niet moeten terugtrekken achter de dijken.

Maar we vinden de keus om de 13.200 vaccins niet te doneren ook niet verantwoordelijk. Het zijn er niet veel, maar het helpt wel. De parallel met corona die getrokken wordt, slaat — nou ga ik iets zeggen wat niet gezegd moet worden — nergens op, omdat het mpox-virus volledig anders is dan het coronavirus. Het grijpt veel trager om zich heen. Het verspreidt zich veel minder makkelijk. Daarom is bij een virus als mpox een bron aanpak ook veel effectiever dan bij corona. Daarom is het ook verstandiger vanuit de ratio om te vaccineren daar waar de bron is.

Goed. De minister geeft aan dat Nederland vaccins moet houden voor de eigen bevolking. Dat klopt. Begrijp me niet verkeerd. Het zou ontzettend stom zijn als wij in Nederland niet meer in staat zijn om hier zelf een preventieve vaccinatie te doen. Maar dat is wel een centrale vraag die ook een klein beetje boven dit debat hangt. Als we op basis van feiten willen debatteren, kunnen we dat dan ook kwantificeren? Kunnen we exact kwantificeren hoeveel er dan nog nodig zijn en waarom het dus niet mogelijk is om de 13.200 vaccins, die trouwens niet geregistreerd zijn in Europa, te doneren? Dat hoeft helemaal niet met emotie of met allerlei lange argumenten; dat kan gewoon met een beetje hoofdrekenen. Als inderdaad blijkt dat we onder de veilige voorraad zakken, die de minister blijkbaar kent, dan is het een andere discussie.

Voorzitter, tot slot. Dat is ook gewoon belangrijk. In 2022, toen er een uitbraak was, is bijna de gehele internationale voorraad vaccins opgekocht door landen in Noord-Amerika en in Europa. Waarom is dat? Omdat we meer geld hebben. De landen die het vaccin misschien wel harder nodig hadden, visten toen dus al achter het net. Die discussies over staartjes, registraties en de hoeveelheid vaccins hebben ze daar niet kunnen voeren, omdat wij de voorraad hadden opgekocht. Daar komt ook rechtvaardigheid naar boven. Dat speelt hier ook gewoon. Wij hebben een verantwoordelijkheid, een morele plicht, om deze landen te helpen die niet de vaccins hebben die wij gekocht hebben in 2022.

Ik sluit af met een vraag. Dit debat gaat over vaccins, maar het is ook al gegaan over de logistiek. Ik ben heel benieuwd of er een hulpvraag ligt vanuit de internationale gemeenschap. Zo ja, is die specifiek? Met andere woorden, zijn er andere manieren waarop wij kunnen helpen dan enkel via vaccins en de WHO? Ik ben benieuwd of die route ook wordt overwogen.

Daar laat ik het bij, voorzitter.

De voorzitter:

Prima, dank u wel. Mevrouw Daniëlle Jansen van Nieuw Sociaal Contract.

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Voorzitter. Dit debat over het doneren van mpox-vaccins gaat niet alleen over deze specifieke situatie, maar ook over thema's als solidariteit en "ieder voor zich" in het algemeen. Vergelijk het met een reddingsboot. Het gaat om de juiste balans tussen anderen helpen en ervoor zorgen dat je zelf ook blijft drijven. Deze metafoor legt de spanning bloot

tussen solidariteit en de noodzaak om ook je eigen veiligheid te waarborgen. Beide aspecten moeten in de gaten worden gehouden.

Laten we eerst even nagaan hoe reëel de kans is om zelf onder te gaan indien we 13.000 van de bijna 100.000 vaccins doneren. In de brief van de minister van 16 augustus jongstleden lees ik in ieder geval drie punten die mij hoopvol stemmen. Ten eerste lees ik dat bij een scenario waarin er in ons land een vaccinatiecampagne moet worden opgestart, de bestaande voorraad ruim voldoende is voor een soortgelijke vaccinatiecampagne als in 2022. Kan de minister aangeven wat "ruim voldoende" betekent? Met andere woorden, hoeveel vaccins van de 99.700 houden we naar verwachting over bij een soortgelijke vaccinatiecampagne als in 2022? Ten tweede constateer ik dat de Imvanexvaccins, die nieuwer zijn en EU-geregistreerd zijn, eerst moeten worden gebruikt alvorens de oudere en niet-EU-geregistreerde 13.200 Jynneosvaccins mogen worden gebruikt. Dat is goed om te weten. Het is dus niet zo dat Nederland de vaccins met een houdbaarheid tot september 2025 als eerste kan opmaken. Eerst moeten de nieuwere 86.500 EU-geregistreerde vaccins opgemaakt worden. Kan de minister inschatten hoe groot de kans is dat de ruim 13.200 Jynneosvaccins voor het eerste kwartaal van 2025 überhaupt gebruikt worden? Ten derde lees ik in de brief dat de fabrikant de nieuwe bestelling vaccins mogelijk eerder kan aanleveren dan in het eerste kwartaal van 2025. Kan de minister aangeven hoeveel eerder dit zou kunnen?

Tot slot las ik in een bericht op Nu.nl van 14 juni 2022 dat Nederland in 2019 zo'n 100.000 mpox-vaccins heeft gekocht en dat we daarnaast nog een strategische voorraad hebben waarover geen cijfers bekend worden gemaakt. Kan de minister aangeven of er naast de VWS-voorraad van 99.700 mpox-vaccins aanvullend een strategische voorraad beschikbaar is waarover geen cijfers bekend worden gemaakt?

Ook zou ik graag van de minister willen horen wat de huidige vaccinatiestrategie is met betrekking tot mpox in Nederland. Verschilt deze van de vaccinatiestrategie in 2022 en, zo ja, op welke onderdelen? Kan zij toelichten hoe de GGD is voorbereid op een mpox-pandemie? Is de GGD volgens de minister voldoende in staat om zicht te houden op het virus en het doen van bron- en contactonderzoek?

Om weer aan te sluiten bij de metafoor van de roeiboot: we willen ook anderen redden. Nieuw Sociaal Contract is voor het doneren van 13.200 mpox-vaccins aan Afrika. Doneren is in dit geval goed bestuur. Het doneren van vaccins draagt bij aan een effectieve ziektebestrijding. Om een wereldwijde uitbraak van mpox te voorkomen is het cruciaal om uitbraken zo snel mogelijk te stoppen. Hoe minder ziektegevallen er zijn, hoe kleiner de kans dat het virus muteert en besmettelijker of gevaarlijker wordt. Maar belangrijk is dat door het doneren van vaccins ook Nederland verantwoordelijkheid neemt voor de mondiale gezondheid en we solidair zijn met kwetsbare landen. Dat is ook goed bestuur.

Ik ga snel door, zodat ik mijn betoog nog kan afmaken, als dat mag.

Solidariteit wordt in dit geval verlangd, omdat rijke landen de wereldwijde vaccinvoorraad hebben opgekocht terwijl

de uitbraak in een van de armste delen van de wereld om zich heen slaat en 4% van de bevolking daar besmet is met het hiv-virus, wat een risicofactor is voor een ernstig verloop van mpox. Afrikaanse landen hebben geen schijn van kans om mpox zelfstandig uit te roeien, waardoor verdere verspreiding van mpox onvermijdelijk wordt. Dit bemoeilijkt de wereldwijde strijd tegen ziektes zoals mpox en vergroot de ongelijkheid in gezondheid. Dat is niet wat Nieuw Sociaal Contract wil. Alleen ga je sneller, samen kom je verder. Kan de minister reflecteren op hoe zij aankijkt tegen de massale inkoop van vaccins door rijke landen en de invloed hiervan op wereldwijde uitbraken?

De voorzitter:

Dank u wel. Een vraag van mevrouw Tielen.

Mevrouw Tielen (VVD):

Mevrouw Jansen heeft in de eerste helft van haar betoog heel veel vragen gesteld, nog wel diepgaandere vragen dan de vragen die ik had. Ik ben benieuwd naar de antwoorden. Maar het verbaast me ook wel, want eigenlijk maakt het mevrouw Jansen niet uit wat het antwoord is. Ze weet al wat ze wil, namelijk dat de minister 13.200 vaccins gaat versturen. Sterker nog, dat betoogde mevrouw Jansen twee weken geleden al in een televisieprogramma. Wat is dan de waarde van de antwoorden van de minister voor de weging en het oordeel van de fractie van Nieuw Sociaal Contract?

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Na de beantwoording van de vragen door de minister heb ik geconstateerd dat er voor mij en Nieuw Sociaal Contract geen antwoorden zijn gekomen die mij zorgen baren. Dus ik ben er nog steeds van overtuigd dat die 13.200 vaccins richting Afrika kunnen. Maar zoals ik in mijn eerdere betoog zei, zitten er veel grotere vragen aan dit vraagstuk vast. Het gaat niet alleen om dit specifieke vraagstuk, maar ook om het algemene. Een deel van mijn vragen gaat daarover en ik ben daar nieuwsgierig naar, omdat ik daar antwoord op wil hebben.

Mevrouw Tielen (VVD):

Zoals ik al zei, kondigde mevrouw Jansen al aan wat ze vindt dat de minister moet doen. Toch vroeg ze niet zelf om een debat als dit. Daarom ben ik benieuwd: hoe weegt mevrouw Jansen de urgentie van dit vraagstuk en het belang van het daadwerkelijk een besluit hierover nemen?

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Ik begrijp het niet goed. Is de vraag van mevrouw Tielen waarom ik geen spoeddebat heb aangevraagd?

Mevrouw Tielen (VVD):

Aangezien u dat wel aangekondigde in de media, voor iedereen te horen ...

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Dat klopt. Dat heb ik aangevraagd. Dat was ik ook van plan. Ik had alleen eigenlijk meer vragen die ik eerst schriftelijk wilde voorleggen. In de vaart van de hele discussie zijn er

in de loop van de tijd vragen gesteld door fracties. Die kwamen zo veel overeen met mijn vragen dat ik geen vragen heb ingediend en geen spoeddebat heb aangevraagd. Dat maakt de urgentie voor mij niet minder. Als het spoeddebat maar is aangevraagd en de vragen zijn gesteld, dan vind ik het prima.

Mevrouw Tielen (VVD):

Ja, want uw mening aangaande de opdracht die de minister volgens u moet uitvoeren, is niet veranderd in de afgelopen tien dagen?

Mevrouw Daniëlle Jansen (NSC):

Nee, absoluut niet.

De voorzitter:

Dank u wel. De heer El Abassi praat ons richting de lunch.

De heer El Abassi (DENK):

Ik breng jullie inderdaad richting de lunch, maar uiteraard niet dan nadat ik gesproken heb.

Voorzitter, dank. Vandaag bespreken we de verantwoordelijkheid die wij als land hebben in een wereldwijde gezondheids crisis. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft de mpox-uitbraak uitgeroepen tot een internationale noodsituatie, met als middelpunt de Democratische Republiek Congo.

Voorzitter. Het is een schande. Het is een schande dat we vandaag hier staan. Het is een schande dat de Kamer de minister op het matje moet roepen. Het is een schande dat de minister geen zelfstandige keuzes kan maken en voet bij stuk houdt.

Eind augustus werd opgeroepen om vaccins te sturen naar Afrika. Vandaag is het 11 september en de vaccins liggen nog steeds hier in Nederland.

Voorzitter. Dit gaat niet over politieke spelletjes. Dit gaat over mensenlevens. Het gaat niet alleen over kwetsbare Afrikaanse inwoners, zoals ik zojuist aangaf. Het gaat ook nog eens om de kinderen, om zwangere vrouwen en ouderen, die extra gevoelig zijn voor deze ziekte.

Heeft minister Agema ingezien dat virussen geen paspoort hebben en zich niets aantrekken van landsgrenzen? Ik hoop dat zij erkent dat het niet alleen noodzaak is om onze vaccins te delen met andere landen, maar dat dit ook in het belang van de Nederlandse volksgezondheid is. Wat in andere delen van de wereld gebeurt, heeft namelijk een directe impact op het leven hier. En dan heb ik het niet eens over de solidariteit die je van een land als Nederland mag verwachten. We moeten niet vergeten hoe lang deze beslissing op zich heeft laten wachten. Tijd, die we simpelweg niet hebben.

Voorzitter. We zien hier ook een patroon. Laten we het maar de PVV-pirouette noemen. De PVV-bewindslieden draaien rondjes, maar blijven stilstaan terwijl de problemen alsmaar groter worden. We hebben het bij collega Faber gezien toen het ging om de asielcrisis. We hebben het gezien bij collega

Madlener toen het ging om de fatbikes. En nu is minister Agema het ultieme voorbeeld hiervan. Het is haast niet meer bij te houden hoe vaak zij van mening is veranderd. Eerst besloot ze geen vaccins te sturen, ook geen vaccins die bijna over datum zijn en niet eens EU-geregistreerd zijn, waardoor ze niet eens gebruikt mogen worden. Onder druk van de Kamer besloot zij toen ineens deze niet-geregistreerde vaccins die bijna over de datum zijn, wél te sturen. Daarna besloot zij deze vaccins toch niet te sturen, maar gisteravond was zij onder druk van de Kamer weer wel bereid de vaccins te sturen.

Voorzitter. Deze ministers zijn niet gewend om zelfstandig keuzes te maken. Wiens belang dient deze minister? Het is namelijk in het belang van Nederland dat het virus bij de bron wordt bestreden. Maar deze minister blijft treuzelen, en dat terwijl de tijd dringt. Zal dit ook haar instelling zijn als een dergelijk virus Nederland bereikt?

Voorzitter. Laten we ook stilstaan bij de vraag waarom we hier vandaag zijn. De Wereldbank zegt dat de economie van de Democratische Republiek van Congo in potentie een van de rijkste economieën van het continent is. Maar hoe kan het dan dat in dat land tot voor kort geen enkel mpox-vaccin beschikbaar was? Rijke landen zoals Nederland halen kobalt, goud en diamanten uit dat land: grondstoffen die essentieel zijn voor onze microchips, elektrische auto's en smartphones. Het zijn producten die wij dagelijks gebruiken en nodig hebben voor de energietransitie. Maar de Congolese bevolking profiteert daar nauwelijks van. Deze grondstoffen leveren miljarden op, maar voor de mensen in de Democratische Republiek van Congo is daar bitter weinig van te merken. Nog steeds leeft twee derde van de bevolking in armoede. We willen wel hun grondstoffen, maar weigeren vaccins te sturen. We willen wel de lusten, maar niet de lasten.

De voorzitter:
Dank u wel.

De heer **El Abassi** (DENK):
Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:
Ik schors tot 12.30 uur voor de lunch.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 11.46 uur tot 12.31 uur geschorst.